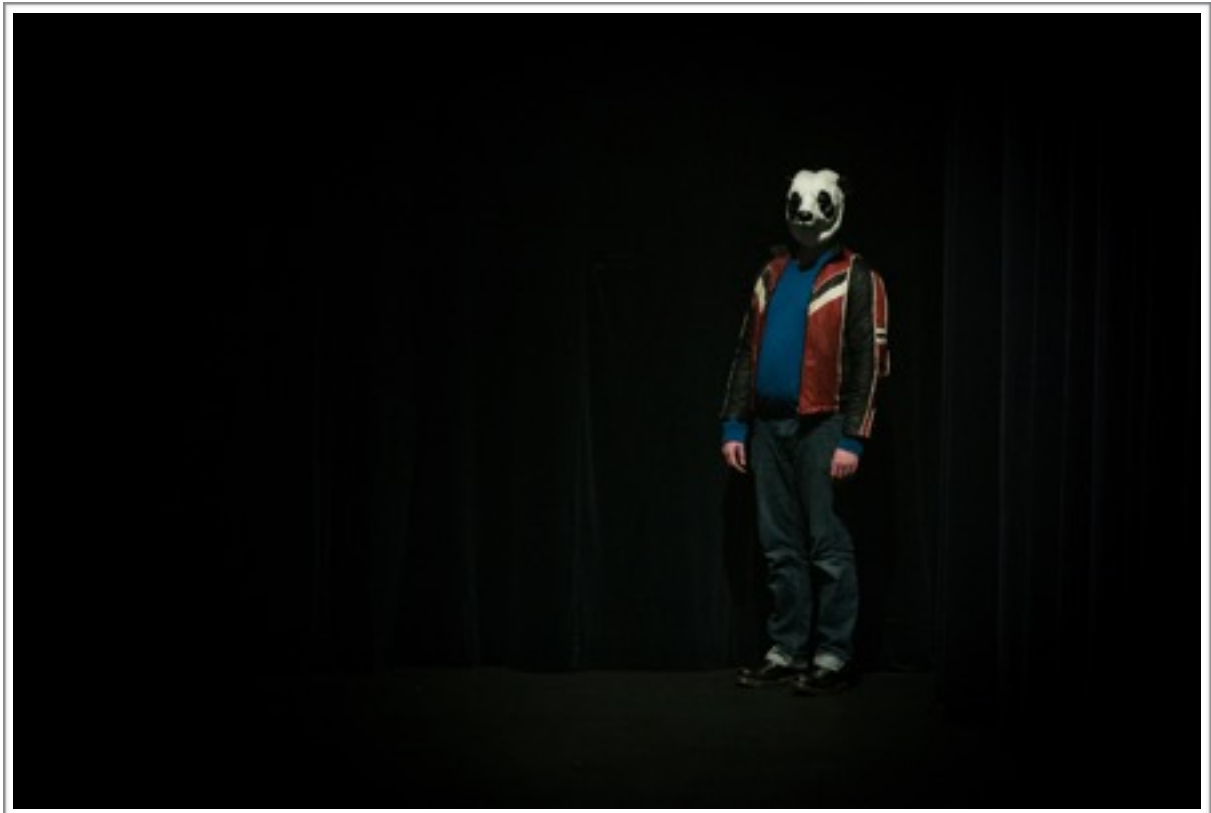

PLANKTON HOTEL

Xavier, We Zouden Toch naar de Japanner gaan

Lesmap

Beste leerkracht,

Binnenkort bezoekt u met uw klas de voorstelling “Xavier, We Zouden Toch naar de Japanner gaan” van vzw PLANKTON HOTEL. Voorafgaand aan deze voorstelling is het erg belangrijk dat de kinderen goed voorbereid zijn op het theaterbezoek.

In deze lesmap vindt u wat meer achtergrondinformatie bij de voorstelling, suggesties en een paar oefeningen om met je leerlingen aan de slag te gaan in de klas.

We hebben de map in twee delen opgesplitst: een deel voor jullie naar de voorstelling komen en een deel voor als jullie de voorstelling reeds bijwoonden. In het eerste deel komen vooral de algemene theatercodes en al enkele thema's aan bod. In het tweede deel wordt er vooral aandacht besteed aan nabespreking met je leerlingen en ingaan op de meer moeilijke thema's. Beide delen worden vergezeld van een aantal opdrachten en een reeks vragen waarmee je met de kinderen aan de slag kunt gaan voor kringgesprekken in de klas.

Alvast een fijne voorbereiding en een aangenaam theaterbezoek!

Vriendelijke groeten,

Mike Michiels en Krijn Hermans

www.planktonhotel.be

Inhoudstafel

1. Enkele tips voor een aangenaam theaterbezoek.	4
2. Info voor de leerkrachten.	5
3. Voorbereidend deel.	7
4. Na het theaterbezoek.	9
5. Bijkomende informatie.	12

1. Enkele tips voor een aangenaam theaterbezoek.

- Theaterbezoek begint niet pas “als de lichten doven in de zaal”. Zeker niet in schoolverband. Een goede **voorbereiding in de klas** maakt de kinderen nieuwsgierig, helpt hen om met een open geest en een open blik de voorstelling bij te wonen.
- Bij die voorbereiding is het – naast het nieuwsgierig maken naar de voorstelling zelf – belangrijk de kinderen voor te bereiden op hun **rol als publiek**. Zeker als de kinderen nog erg jong zijn en geen of weinig ervaring hebben met theaterbezoek. M.a.w. kennen ze de **gedragscodes** die gangbaar zijn in theater? Kunnen ze in dit verband bijvoorbeeld verschillen en overeenkomsten aanhalen tussen een bezoek aan de cinema, thuis voor de televisie zitten en in theater?
- In theater is de **live aanwezigheid van de acteurs** hierbij erg belangrijk. Waarom zou je bijvoorbeeld in een cinemazaal wel een zakje popcorn mogen oppeuzelen en waarom mag dat niet tijdens een theatervoorstelling? (Het is niet enkel storend voor wie naast de snoeperd zit, het kan ook erg storend zijn voor de acteurs.) In theater is – naast de kwaliteit van het theaterstuk en de acteerprestaties van de acteurs – de wisselwerking tussen de zaal en de acteurs immers mee bepalend voor het welslagen van de voorstelling.
- Bespreek met de kinderen ook dat in het begin van de voorstelling de **zaallichten** uit zullen gaan en de spots daarna op de acteurs worden gezet. Hoewel het zaallicht bij voorstellingen voor kleine kinderen bij voorkeur zacht gedimd wordt, terwijl de speellichten aangaan, wekt dit bij sommige kinderen een schrikreactie of de foutief aangeleerde reactie van te beginnen gillen. Het moment waarop het zaallicht uitgaat, is net het moment voor het publiek om tot **rust te komen en de zintuigen aan te scherpen**. Het moment om je nog even goed in je stoel te nestelen, je oren en ogen goed open te zetten en te genieten van wat er te zien, te horen en te beleven valt.
- Voor de rust van de kinderen is het belangrijk **goed op tijd aan te komen**: zo hebt u ook de tijd om ze rustig allemaal nog even naar het **toilet** te laten gaan.
- Belangrijk is ook de kinderen zo rustig mogelijk **naar hun plaatsen te begeleiden**.

- **Leerkrachten kunnen best tussen de kinderen in gaan zitten.** Zo is het makkelijker om de kinderen weer tot rust aan te manen als ze even verstrooid zijn geraakt. **Spreek bijvoorbeeld ook van tevoren met je collega's af welke kinderen je dicht bij je in de buurt laat zitten.**
- Vraag eventueel enkele ouders om het theaterbezoek mee te begeleiden.
- En voor de leerkrachten... vergeet u niet uw **GSM uit te zetten** voor u zelf de zaal binnen gaat.

2. Info voor de leerkrachten.

De makers vinden het erg belangrijk dat de kinderen de voorstelling met een open blik en open geest bij wonen zodat ze zonder vooroordelen en voorkennis ondergedompeld kunnen worden.

Immers : de verrassing is binnen het theater vaak de grootste troef. Ook is de kracht van de voorstelling net de ruimte die het laat aan de kinderen zelf om er met hun eigen verbeelding en kennis mee aan de haal te gaan en op door te denken.

Wat niet wilt zeggen dat de leerlingen niet begeleid moeten worden voor en na de voorstelling, immers vraagt het wel de nodige aandacht en concentratie om een uur lang te luisteren en te kijken naar een wereld die misschien helemaal anders is dan de hunne, of misschien juist helemaal niet...

De voorstelling zelf is een associatief verhaal waarbij er een heleboel thema's en sferen worden aangeraakt.

Binnen deze lesmap bieden we een kader en werkopdrachten om samen met kinderen de voorstelling goed voor te bereiden en na te bespreken.

Hierin zien de makers heel duidelijk :

- een **voorbereidend deel** voor de leerkracht alvorens naar de voorstelling te gaan. Hierin willen we toespitsen op het theaterbezoek zelf, een aantal theatercodes en inzoomen op een paar thema's uit de voorstelling aan de hand van vragen. (zie verder in deze lesmap onder **punt 3**)

B. een deel om de **voorstelling nadien verder te bespreken** in de klas. Met hierin vooral aandacht voor de belevingswereld, reacties en vragen van alle individuele leerlingen en creatieve oefeningen aangereikt in deze lesmap. (zie verder in de lesmap onder **punt 4**)

Waarom deze opdeling?

De makers willen op voorhand niet alles reeds prijsgeven aan het publiek. Het zou zonde zijn als de kinderen al alles weten over de vertelling en hetgeen ze te zien krijgen. Een bepaald **mysterie en spanning** komt de voorstelling ten goede.

De voorstelling heeft een waaier aan **thema's** : vriendschap, verbondenheid, droom versus realiteit, het begrip "tijd" (met verleden, heden/het hier-en-nu en toekomst), samen feest vieren en plezier maken.

Naast deze eerder vrolijke onderwerpen zijn er **ook lastigere thema's** zoals : omgaan met verdriet, ziekte, afscheid moeten nemen van een dierbare en de dood.

Laatstgenoemde (zwaardere) thema's willen we alle ruimte en aandacht geven in de nabespreking na de voorstelling evenals in de klas. Verder zijn de makers van mening dat dit deel uitmaakt van de verrassing van de voorstelling.

Mochten er echter in je klas één of meerdere kinderen zitten die recent met een **verlieservaring** te maken kregen, dan lijkt het ons aangeraden om deze kinderen even apart al voor te bereiden op het gegeven dat in de voorstelling ook dit thema ter sprake komt. Anders blijft het bewaard voor de nabespreking.

De voorstelling biedt een uitgelezen kans om met kinderen naast de meer luchtige- ook deze moeilijkere thema's aan te kaarten waar vaak een groot taboe op rust. Hoewel leven en dood onlosmakelijk met mekaar verbonden zijn, is het vaak geen evidentie de thema's afscheid, omgaan met verdriet en de dood aan te kaarten met kinderen. Zowel op school als in vele families vermijdt men vaak de confrontatie met het onderwerp uit schrik de kinderen verdrietig of angstig te maken. Uit de literatuur echter blijkt dat het goed is kinderen niet angstvallig ver weg te houden van overlijdens van familie, kennissen, burens, verwanten.

Ook mensen uit de palliatieve zorg zijn van mening dat het goed is om deze zwaardere levensthema's voel- en bespreekbaar te maken met kinderen.

3. Voorbereidend deel.

Als eerste is het belangrijk om met de leerlingen te praten over **de theatercodes**:

- **Theater is live.** Als je hardop spreekt of een snoepje pakt, stoort je niet alleen jezelf doordat je dan zaken mist, je stoort ook de mensen rondom je in het publiek en ook de acteurs die op het podium staan.
- Jullie gaan kijken naar een **tekst-theatervoorstelling**. Misschien is dit niet een verhaal zoals je het zelf gewoon bent, met een duidelijk begin, midden en einde. Maar als je aandachtig volgt, maak je van alles mee. Na de voorstelling kan er gereageerd en nabesproken worden. Mogelijk ook met de acteurs. Het zou kunnen dat je bepaalde zaken niet helemaal mee krijgt, maar mogelijk kan je een moment later wel weer mee volgen.
- De voorstelling begint als het zaallicht donker wordt. Hierbij is het belangrijk dat het in de zaal rustig wordt en de zintuigen toegespitst worden, dus geen gegil of “bang zijn”, dat is nergens voor nodig. **Een duidelijke code : zaallicht dooft langzaam -> rust in de zaal -> de voorstelling begint.**

Als leerkracht kun je hierna **de titel van de voorstelling delen** en vragen waar dit de kinderen aan doet denken : **“Xavier, We Zouden Toch naar de Japanner gaan”**. De reacties zullen zeer divers zijn. Je kunt even inspelen op de reacties en dan overgaan op één van de thema's, en wel : de **“tijd”**. Als het niet te moeilijk is, kun je als leerkracht even aandacht vestigen op “zouden” en het gegeven “we zouden toch” uit de titel.

Wat is het **verschil** tussen : **“Xavier, zullen we naar de Japanner gaan”** en **“Xavier, we zouden toch naar de Japanner gaan”** ? Hier kun je even bij stilstaan en het begrip “tijd” een beetje toelichten. Zo heb je het **verleden**, gisteren bijvoorbeeld of nog maar een uur geleden, of toen je een baby was, of de tijd toen jij er nog helemaal niet was, voor je geboorte. En dan is er het **heden**, het hier-en-nu dus, het moment waarin we nu zijn, zo laat als het nu is

op je horloge. En dan is er de **toekomst**, dat wat nog komen moet, dat wat in het vooruitzicht ligt en dat kan zijn : straks, volgende week of ... later als je groot bent.

Droom je wel eens van later als je groot bent? En zo ja, wat droom je zoal over je toekomst? Komen er in je dromen echte zaken en echte mensen uit de realiteit voor, zoals bijvoorbeeld je klasgenoten, je meester of juf, je beste vriend of vriendin, en wat beleven jullie dan samen? Droom je ook wel eens over zaken of personen die je vroeger hebt meegemaakt of gekend? En wat dan zoal? En zijn er in dromen ook dingen die in het echt helemaal niet kunnen? En zo ja, wat dan? Waar droom je zelf op dit ogenblik veel van? Zijn dromen alleen maar leuk of kunnen ze ook vervelend of eng zijn? En waarom dan? Wat is er zo anders in een droom vergeleken met de werkelijkheid, de realiteit?

Nu kun je als leerkracht vragen aan de leerlingen **of ze zelf een beste vriend of vriendin hebben**. En zo ja, wat maakt die ander dan zo bijzonder en tot beste vriend of vriendin? Hebben jullie dezelfde hobbies en interesses? Houden jullie van het zelfde soort eten? Delen jullie graag samen moppen? Hebben jullie het zelfde lievelingsdier? Wat maakt jullie band zo bijzonder?

Opdracht :

Maak een **tekening** van jouw beste vriend of vriendin. Deel het tekenblad **in twee gelijke helften** door middel van een lijn. Op de linkerhelft, teken je een gebeurtenis van je beste vriend of vriendin en jou uit **het verleden**. Op de rechterzijde teken je een **toekomstdroom** voor je beste vriend of vriendin en jezelf, iets waar jullie samen van dromen?

Vragen :

Weten jullie waar **Japan** ligt? Wat is er zo typisch aan dat land? Hoeveel kilometer ligt het van België? Wie wilt er graag eens naar toe en waarom? Hoe en wat eten ze in Japan? Welke dieren leven in Japan?

4. Na het theaterbezoek.

Geef de kinderen **na de voorstelling** de kans hun indrukken, vragen en bedenkingen te **ventileren**. Dit kan zowel gaan over de inhoud als de vorm van de voorstelling. Het kan zijn dat een kind meteen de behoefte heeft zaken te delen, te bevragen en te ventileren. Maar het is even goed mogelijk dat er kinderen zijn die een paar dagen later pas nood hebben hier over te spreken. **In het ideale geval is het goed om na de voorstelling als ook een paar dagen later ruimte te maken voor zulke gesprekken en oefeningen.**

Vaak zijn de kinderen zelf motor van zo'n nagesprek.

Vragen :

Wat vonden de kinderen van de voorstelling? Waarom vonden ze het goed, waarom vonden ze het minder goed? Waren er momenten die hen meer aanspraken dan andere? De welke? Wat heb je gezien, gehoord en gevoeld? Wie waren er op scène? Waren er beelden te zien? Wat was er voor een decor? Welke beelden, zinnen en scènes zijn blijven hangen? Was er muziek? Waar ging het volgens jou over?

Welke momenten raakten hen? (grappig, droevig, bevreemdend...)

Wat vertelde het decor/ de muzikanten/ de kledij/ de belichting? Kwamen we door deze elementen meer te weten dan wat de tekst al vertelde? (dit is uiteraard vaak interpretatie en is dus onvermijdelijk subjectief)

Met welk gevoel verlieten de kinderen de zaal? Vonden ze het een goed einde en waarom? Wat vond je het leukste en grappigste moment in de voorstelling? En waarom? Wat vond je het vreemdste en wat het droevigste moment? En waarom? En wat vond je het allerlelijkste of stomste moment? Welke zinnen zijn je bij gebleven?

Moet je een verhaal altijd helemaal kunnen volgen en begrijpen om er iets van te worden of er door meegenomen en geraakt te worden? Waar had je door dat het droom was en niet de werkelijkheid? Als het een droom was, van wie was

deze dan? Van Meisje of van Xavier of van de vreemde vrouw die muziek maakte? Wat deed zij daar? Wie was zij volgens jullie? Was Xavier er echt? Of was hij een plaaggeest die rond doolt in Meisjes hoofd? Of wat was hij anders volgens jullie? Wat waren Xavier en het Meisje van elkaar?

Wat deed de panda? Was er ook een panda op scène te zien en wat deed die?

Wat vond Meisje van Xavier? Wat vond Xavier van Meisje? Wat wilden ze samen gaan doen? Waarom kon dit niet meer?

Wat is Xavier? (antw: overleden?)

Wat was Xavier?

Wat verbindt mensen met elkaar? Hoe kon je merken dat Xavier en Meisje elkaar leuk vonden? Waarom was Meisje zo verdrietig?

Kan je in gedachten met iemand die dood is, praten? Kan je iemand herdenken? Heb je zelf al iemand verloren in je omgeving? (vb: opa of oma, ouder, broer of zus, buurman, hond, kat,...) Wat voelde je dan? Kon je daar over praten met iemand? Praten andere mensen er over met jou?

De voorstelling kan een aanleiding zijn om met uw leerlingen te praten over hun ervaringen rond het thema, eventueel ook over hun gedachten daarover, hun overtuigingen, hun angsten, zekerheden of onzekerheden...

In veel klassen zijn kinderen van wie de moeder of vader reeds overleden is. Ook het verlies van grootouders, andere familieleden, kennissen, vrienden of zelfs een huisdier kan erg ingrijpend zijn in een kinderleven. Soms kan het deugd doen er even over te mogen praten, andere kinderen houden hun gevoelens liever voor zich, maar appreciëren wel een uitgestoken hand.

Opdrachten :

- Maak een tekening van de voorstelling vanuit iets wat je het meest is bijgebleven. Dat kan de rol zijn die je het meest aansprak of een scène of de muziek of een mooi beeld of kostuum of net iets heel lelijk of verdrietig.
- Schrijf een brief aan je beste vriend of vriendin waarin je vertelt waarom je hem of haar zo leuk vindt. En wat het volgens jou zelf precies is wat jullie verbindt.
- Maak een zo goed mogelijk portret (tekening) van je beste vriend of vriendin?
- Schrijf op papier wat en wie je zelf het meest zou missen als je er ooit niet meer zou zijn?
- Ken je zelf een goede mop? Of net een hele slechte die zo slecht is dat deze weer leuk kan worden. Deel deze moppen met elkaar in de klas.

5. Bijkomende informatie.

Een aantal **mooie teksten** over verdriet en verlies :

*In je hoofd kun je alles,
fietsen naar de maan,
boven op de wolken staan, strelen met je handen los,
lopen door een donker bos,
vechten met een tijger, dansen met een elf,
afscheid nemen
zonder tranen,
alles gaat vanzelf,
tot het zover is.
(gedicht van Theo Olthuis)*

*Want nergens is een plek met pech,
en als niet alles mis kan gaan,
dan is er niets,
dat lukken zal.
De tederste machines zijn er nodig,
om op een mooie dag,
naar nergens te vliegen.
(ergens op een raam in Antwerpen)*

*Je kunt niet tegengaan dat de vogels van het verdriet komen overvliegen,
maar je kunt wel voorkomen dat ze nesten in je haar maken
(een chinees spreekwoord)*

Een aantal boeken :

- Claire vanden Abbeele*: Nu jij er niet meer bent – rouwen met kinderen en tieners. (lannoo 2001, ISBN 10:90-209-4585-8, isbn13: 978-90-209-458-0)
Claire vanden Abbeele is een autoriteit op vlak van begeleiden van rouwprocessen. U vindt meer werken en informatie over haar op <http://www.clairevandenabeele.be/>
- Johan Snoeck: Dit doe je kinderen niet aan – het begeleiden van kinderen op bezoek bij een stervende. (Lannoo campus ISBN 90 209 56671 – NUR 749)
- Kolet Janssen: Het boek van de troost – met kinderen denken over afscheid verlies, leven, geluk (Davidsfonds/infodok 2007, ISBN 978 90 5908 2380)
- Ineke Van Essen: Ik krijg tranen in mijn ogen als ik aan je denk. - Als je vader of moeder is doodgegaan (De bonte bever 1999, ISBN 90 6481 326 4)
- Werner Storms: Dood zijn, hoe lang duurt dat? – Vragen van en voor kinderen over de dood. (Mozaïek 2000, ISBN 90 6822 728 9 – D/2000/4124/022)
- Clara van den Broek: sommige dingen (vallen in het water) (Vrijdag 2012 ISBN 9789460011702)

Volgende **website** willen we nog doorgeven:

www.missingyou.be

Met dank aan: Tine Melens en Bronks.